

Herodes of Pilatus? Amerikaanse evangelicalen en Trump

De keuze tussen Trump en Clinton was voor evangelicalen een keuze tussen twee kwaden, maar gezien de *culture war* in de VS viel de keuze op Trump. De vraag is of hun identiteit wel ligt bij een partijkeuze.

Opinie

Hans-Martien ten Napel

Voor Nederlanders valt een zege van een Republikeinse kandidaat bij Amerikaanse presidentsverkiezingen vanouds moeilijk te begrijpen. Soms is dat nog moeilijker dan anders, zoals in het geval van de verkiezing van Ronald Reagan in 1980, of zoals nu die van Donald Trump. Misschien het allermoeilijkst te begrijpen is echter dat, zoals Christianity Today schreef, vier van de vijf blanke evangelicalen hun stem hebben uitgebracht op Trump. Dit ondanks de verscheidenheid onder Amerikaanse evangelicalen, waarvan er volgens deskundigen tenminste zeven soorten bestaan.

De politieke keuze die blanke evangelicalen voor Trump hebben gemaakt, heeft echter een duidelijke achtergrond. Dit deel van de kiezers is de afgelopen decennia naar eigen beleving verweekeld geraakt in een *culture war*.

Sinds tenminste de jaren zestig van de vorige eeuw, heerst er het gevoel dat de Amerikaanse samenleving zich ontwikkelt op een manier die haar steeds meer vervreemdt van haar christelijke wortels. De laatste tijd lijkt deze ontwikkeling nog in een stroomversnelling te zijn gekomen.

Kiezersblok

De *culture war* heeft bij verkiezingen onder blanke evangelicalen geleid tot massale steun aan de Republikeinen. Het evangelicale kiezersblok is groot, ze vormen ongeveer een kwart van het Amerikaanse electoraat. Daarmee leverden ze al geruime tijd een belangrijke bijdrage aan de - overigens wisselende - verkiezingssuccessen van deze partij. Het jaar 2016 is paradoxaal genoeg juist van belang, omdat veel evangelicalen zich onvoldoende serieus genomen voelen door de Republikeinse

Partij. Dat heeft vooral te maken met het wegvallen van evangelicale kandidaten als Ben Carson, Ted Cruz en Marco Rubio.

Dat blanke evangelicalen zich politiek ontheemd zijn gaan voelen, opent de weg naar grotere partijpolitieke verscheidenheid in deze kring in de toekomst. Deze tendens wordt versterkt doordat nogal wat evangelicalen de afgelopen jaren een groter accent zijn gaan leggen op sociale thema's. De karikatuur dat zij zich alleen bekommeren om ethische onderwerpen, terwijl ze het opkomen voor sociale gerechtigheid volledig overlaten aan de *mainline* protestanten, gaat niet meer op. Onder evangelicale *millennials* (de generatie geboren rond 2000, red.) is een keuze voor de Republikeinse Partij al geen automatisme meer.

Dit alles betekent niet dat de bezorgdheid over de richting waarin de Amerikaanse samenleving zich ontwikkelt, is verdwenen. Zoals gezegd, is die ontwikkeling in de perceptie van veel evangelicalen de laatste jaren juist versneld. Dat blijkt voor hen onder andere uit de legalisering van het homohuwelijk en, nog recent, de discussie over gelijkberechtiging van transgenders. In deze *culture war* stond de democratische presidentskandidaat Hillary Clinton voor hen zonder twijfel aan de verkeerde kant. Zij heeft, in tegenstelling tot Trump, tijdens de campagne ook weinig moeite genomen evangelicalen op andere gedachten te brengen.

Nu geldt voor de persoon van Trump weliswaar tot op zekere hoogte hetzelfde. Hij is vanuit het perspectief van evangelicalen op ethisch gebied een *mixed bag*. Dat geldt voor zowel zijn stellingnames als zijn levenswijze. Het verschil met Clinton zit in het feit dat hij zich op een voor hen na aan het hart liggend thema als abortus inmiddels toch behoudender heeft betoond. Bovendien heeft hij benadrukt conservatieve rechters in het Hoogerechtshof te willen benoe-

Donald Trump op campagnebezoek bij een dienst van de International Church of Las Vegas. Foto: AFP

De vraag is of evangelicalen er niet wijs aan zouden doen het perspectief van de *culture war* te verlaten

men. In de komende periode moeten mogelijk vier van de negen leden van het Hof worden vervangen.

De politieke keuze kreeg voor evangelicalen zo het karakter van een keuze tussen twee kwaden. Het was, zoals een evangelicale voorganger het uitdrukte in *The Washington Post*, alsof Jezus moest kiezen op wie hij een stem zou uitbrengen, Herodes of Pilatus? Per saldo leek Trump dan toch het minste kwaad te vertegenwoordigen. Zelfs zijn leuze 'Make America great again' kon door evangelicalen op hun eigen manier worden gelezen. De keuze voor de evangelicale katholiek Mike Pence als kandidaat voor het vicepresidentschap bevestigde dit beeld.

Als gouverneur van Indiana heeft Pence onder meer getracht abortus moeilijker te maken.

Een vraag die bovenstaande oproept, is of evangelicalen er niet wijs aan zouden doen het perspectief van de *culture war* te verlaten. Er valt immers het nodige te zeggen voor de gedachte dat zij die oorlog verloren hebben en dat als gevolg daarvan de terugkeer naar een 'great', in de zin van Blank-Christelijk, Amerika niet direct in het verschiet ligt. Het besef hiervan zou zich juist onder een presidentschap van Trump verder kunnen verbreiden. Het ligt in de lijn der verwachting dat evangelicalen zich in dat geval nog sterker zullen gaan realiseren dat hun diepste identiteit niet ligt in hun partijkeuze bij verkiezingen.

Versterking

Een wellicht nog fundamentele vraag is of blanke evangelicalen, door massaal op Trump te stemmen, het rechtspopulisme niet verder hebben versterkt. Na Hongarije, Polen en het Verenigd Koninkrijk, heeft dit nu ook in de Verenigde Staten stevige voet aan de grond gekregen. Dat is geen bijzonder geruststellend idee, met verkiezingen op komst in onder meer Duits-

land, Frankrijk en Nederland. Dit kun je echter bezwaarlijk alleen de evangelicalen aanrekenen. Bovendien zou de zorg van het populisme ook met een overwinning van Clinton niet uit de wereld zijn geweest.

Voor de conclusie dat met de verkiezing van Trump het rechtspopulisme in de Verenigde Staten vrij baan krijgt, is het tenslotte nog te vroeg. Daarvoor is de scheiding der machten, met de bijbehorende *checks and balances*, toch te hecht verankerd in het Amerikaanse staatsbestel. Zelfs het feit dat de Republikeinen ook in beide kamers van het Congres over een meerderheid beschikken, doet hieraan geen afbreuk. Onder meer de bureaucratie, de media en lagere rechters blijven belangrijke tegenwichten vormen. De westerse liberale democratie staat onmiskenbaar onder druk, maar haar lot is van meer afhankelijk dan het optreden van toekomstig president Trump alleen.

Mr. dr. Hans-Martien ten Napel is universitair hoofddocent Staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden. In het academisch jaar 2014-2015 was hij als research fellow in Legal studies verbonden aan het Center of Theological Inquiry in Princeton

Zeevogels eten plastic omdat het heerlijk ruikt

Zeevogels zijn niet alleen aangetrokken tot stukjes plastic omdat die er zouden uitzien als een lekker hapje. Het plastic blijkt ook te ruiken naar krill, het favoriete voedsel van de vogels.

Achtergrond

De plasticvervuiling is een enorm probleem dat alle wereldzeeën treft. In de ergste regio's hebben negen op de tien zeevogels stukjes plastic in de

maag. De stukjes zijn van de meest uiteenlopende aard, van plastic zakjes en ballonnen tot stukjes van visnetten en aanstekers.

Tot nog toe namen wetenschappers aan dat het plastic vooral visueel aantrekkelijk was voor vogels, die ze zouden verwarren met bijvoorbeeld voedzame vliegtjes. Nu

blijkt dat ook de geur van drijvend plastic lijkt op die van echt voedsel. Dit staat in een artikel in vakblad *Science advances*.

Op de stukjes plastic stapelen zich algen op die eenzelfde geur afgeven als krill, het voedsel van veel soorten zeevogels. Vooral soorten voor wie de reukzin belangrijk is tijdens de jacht, zoals de albatros, zijn bijgevolg erg kwetsbaar.

„Dieren hebben meestal een goede reden voor de beslissingen die ze nemen”, zegt hoofdauteur Matthew Savoca van de University of California, Davis. „Als we echt willen begrijpen waarom dieren plastic eten, moeten we nadenken over de manier waarop ze hun voedsel opsporen.”

De wetenschappers plaatsten drie

van de meest voorkomende soorten plastic, twee soorten polyethyleen en stukjes polypropyleen in een net, vastgebonden aan een boei in de oceaan. Drie weken later werd het materiaal opgehaald om geanalyseerd te worden. Het plastic bleek sterk te ruiken naar dimethyl sulfide

Op de stukjes plastic stapelen zich algen op die dezelfde geur afgeven als krill

(DMS), een zwavelverbinding die wordt afgegeven door algen die zich op het plastic vastzetten. Het DMS komt vrij als de algen worden opgegeten door krill, een van de favoriete maaltijden van de zeevogels.

„Deze studie toont dat ook soorten die niet veel aandacht krijgen, zoals sommige soorten stormvogels en pijlstormvogels, naar alle waarschijnlijkheid ook getroffen worden door de plasticvervuiling”, zegt Gabrielle Nevitt, die de studie begeleidde. „Sommige van die soorten nestelen in ondergrondse holen en zijn moeilijker te bestuderen. Maar afgaande op hun jachtstrategie, blijkt uit deze studie dat ze waarschijnlijk heel wat plastic inslikken en bijzonder kwetsbaar zijn voor plasticvervuiling.”